Gemeente Woerden

RAADSINFORMATIEBRIEF
13R.00206

13R.00206

gemeente
WOERDEN

Van : college van burgemeester en wethouders

Datum : 18 juni 2013

Portefeuillehouder(s) : V.J.H. Molkenboer

Portefeuille(s) : regionale samenwerking

Contactpersoon : B. van Hell

Tel.nr. : 428914

E-mailadres : hell.b@woerden.nl

Onderwerp:

Intergemeentelijke samenwerking

Kennisnemen van:

De ontwikkelingen op het gebied van intergemeentelijke samenwerking en de aanpak die ons college hierin volgt.

Inleiding:

In vervolg op onze raadsinformatiebrief van 9 april jl. en in reactie op de vragen van het CDA over de positie van Woerden in de regio geven we u in deze raadsinformatiebrief een beeld van de samenwerkingsverbanden waarin Woerden deelneemt en onze aanpak daarin.

We houden u uiteraard regelmatig op de hoogte van concrete samenwerkingsverbanden. Bijvoorbeeld de samenwerking met Oudewater en de oprichting van Het Nieuwe Werkbedrijf. Het is echter ook een goede gewoonte om regelmatig een integrale blik op de samenwerking te geven. We hebben dit ruim een jaar geleden gedaan (raadsinformatiebrief 12R.00111) en geven u bij deze weer een update. We geven u het grotere plaatje van de samenwerkingsverbanden, onze visie op regionale samenwerking en de inspanningen die we daarin leveren.

Kernboodschap:

Landelijke ontwikkelingen
Dit kabinet heeft groots ingezet op de bestuurlijke herinrichting. Bij het aantreden leek het erop of Nederland binnen afzienbare tijd opgedeeld zou zijn in enkele landsdelen en gemeenten van minimaal 100.000 inwoners. In recente debatten en brieven over dit onderwerp is dit beeld genuanceerd. Hoewel gemeenten van minimaal 100.000 inwoners nog steeds wenselijk blijven, wordt hier niet actief op gestuurd. Het lijkt ons ook beter niet louter op de omvang te focussen, maar op inhoudelijke terreinen te zoeken naar geschikte samenwerkingsverbanden.
De discussie over de herindeling van de provincies Flevoland, Noord-Holland en Utrecht is nog wel in gang. Het wetsontwerp voor deze herindeling wordt 17 juni 2013 gepubliceerd en ligt ter inzage tot en met 16 oktober 2013. Ons college heeft hierin nog geen standpunt ingenomen en wacht het wetsvoorstel af.

In verband met de decentralisaties in het sociale domein heeft de minister van Binnenlandse Zaken alle gemeenten gevraagd om voor 31 mei 2013 te laten weten met wie zij deze transities oppakken

(Decentralisatiebrief d.d. 19 februari 2013 aan de Tweede Kamer). Hij heeft daarin aangespoord om de regio waarin dit wordt opgepakt zoveel mogelijk congruent te laten zijn met de regio waarin gezocht wordt naar een gemeente met meer dan 100.000 inwoners. Wij pakken de decentralisaties op met de regio Utrecht West (De Ronde Venen, Stichtse Vecht, Woerden, Montfoort, Oudewater).

Regionale ontwikkelingen
Overal in het land zoeken gemeenten elkaar op om op diverse niveaus samen te werken. Soms organisatorisch, soms op inhoud. Dan weer tussen enkele gemeenten in een gemeenschappelijke regeling, dan weer tussen twee gemeenten in de constructie van een centrumgemeente. De ene keer dient het een strategisch belang, de andere keer een praktisch doel. Er bestaat geen gemeente zonder (een veelheid aan) samenwerkingsverbanden. Dat geldt ook in de omgeving van Woerden.
Recent hebben Montfoort en IJsselstein een gemeenschappelijke regeling vastgesteld waarin zij hun ambtelijke organisaties onderbrengen. Van Stichtse Vecht vernamen we dat zij intensief willen samenwerken met Wijdemeren en Weesp. De Ronde Venen verkent samenwerking met Uithoorn, Ouder-Amstel en Diemen. Het college van De Ronde Venen komt binnenkort wel bij het college van Woerden op bezoek omdat een motie van hun raad oproept om ook de samenwerking met (o.a.) Woerden te verkennen. Zelf gaan we intensief samenwerken met Oudewater.

In de regio spreken we regelmatig met diverse gemeenten over samenwerking, zoals de gemeenten in de Lopikerwaard, Bodegraven-Reeuwijk, Gouda en Alphen aan den Rijn. Met de huidige dynamiek in regionale samenwerking is het verstandig regelmatig deze gesprekken te voeren, al is het maar om elkaar op de hoogte te houden.

Naast genoemde concrete samenwerkingsverbanden op lokaal niveau zijn er twee belangrijke ontwikkelingen op regionaal niveau waar we graag apart op ingaan: het Groene Hart en de U10.

Groene Hart
Over het Groene Hart is het afgelopen jaar een aantal belangrijke rapporten uitgebracht. De Rabobank heeft samen met de gemeenten in het Groene Hart en de Kamer van Koophandel een rapport uitgebracht over de kansen die het Groene Hart biedt door het landschap en haar ligging. De titel van het rapport past naadloos bij de slogan van de gemeente Woerden: *Een kloppend Groene Hart, een krachtig Groene Hart!* (oktober 2012). Het is een onderzoek hoe het Groene Hart versterkt kan worden.
In het rapport wordt de visie op het Groene Hart verwoord: *In 2025 is het Groene Hart een gekende en gewaardeerde streek als Tuin van de Randstad, die een wezenlijke bijdrage levert aan de levenskwaliteit van miljoenen Nederlanders – inclusief de eigen bevolking – op het gebied van wonen, werken, recreatie, voeding en gezondheid.* Kansen liggen in dichtbij geproduceerd voedsel en herkenbare streekproducten, in duurzaamheid en de complementariteit van het Groene Hart als onderdeel van de Randstad. In het rapport staan vijf aanbevelingen:

1. Creëer eigen identiteit en status
2. Bepaal een duidelijke koers
3. Bied agrariërs perspectief; zonder hen versteent het Groene Hart
4. Stimuleer groei en innovatie van het midden- en kleinbedrijf; zij zijn motor voor de economische vitaliteit
5. Maak verbinding met de grote steden (Tuin van de Randstad)

In september 2012 hebben de provincie Zuid-Holland en de tien gemeenten van Midden-Holland de Externe Commissie Midden-Holland (commissie Hendrikx) ingesteld. Deze commissie heeft op 18 april jl. een eindrapport uitgebracht dat in lijn is met het Rabobankrapport. Zij zien dezelfde kansen en adviseren een regionale agenda op te stellen. De commissie stelt een brede samenwerking voor, maar ziet een cruciale rol weggelegd voor de steden Alphen aan den Rijn, Gouda en Woerden. Vooral als aanjagers en als verbinders naar samenwerkingsverbanden op andere schaalniveaus.
Onder het kopje *Visie op samenwerking* verwoorden we hoe we onze positie binnen het Groene Hart zien.

U10
Door toekomstige afschaffing van de Wgr+ (aanvankelijke planning was 1 januari 2013) zijn de gemeenten die deelnemen aan het BRU in gesprek gegaan over toekomstige samenwerking in de stadsregio Utrecht. Daarbij is Woerden uitgenodigd om deel te nemen. Deze U10-samenwerking bestrijkt de terreinen *Economie, Verkeer, Wonen en Sociaal Domein.* Daarnaast wordt in werkgroepen nagedacht over de thema's *Anders Organiseren* en *Profiel.* Vanuit Woerden is de burgemeester betrokken aangezien de tien burgemeesters als initiatiefnemers van de samenwerking nog steeds regelmatig de voortgang met elkaar bespreken. Daarnaast is wethouder Duindam actief op het gebied van Economie, waarin hij zich specifiek richt op de Detailhandel.

Binnen de U10 zoeken we naar nieuwe vormen van samenwerking. Het is niet de bedoeling dat er één grote gemeenschappelijke regeling komt waarbinnen we met alle tien gemeenten volledig samenwerken op de genoemde terreinen. Het is een netwerksamenwerking waarbij ruimte is om op bepaalde terreinen niet mee te doen. Woerden heeft vanaf het begin gepleit voor het betrekken van maatschappelijke partners bij de samenwerking. Daar wordt onder andere invulling aan gegeven door zogenaamde U10-kenniscafés rond een thema. Inmiddels hebben er twee plaatsgevonden op het gebied van Economie en Sociaal Domein, waarvoor u ook was uitgenodigd.
Overigens zijn er met enige regelmaat raadsconferenties waarin u bijgepraat wordt over de ontwikkelingen in de U10-samenwerking. De laatste was op 14 november 2012 en de volgende is binnenkort: op 26 juni.

Recente inspanningen
Het college heeft het afgelopen jaar twee samenwerkingsverbanden op het gebied van bedrijfsvoering onderzocht. Met De Ronde Venen en Stichtse Vecht hebben we verkend of we op het gebied van belastingen, ICT, juridische zaken, financiën, personeel&organisatie, communicatie voordelen kunnen boeken door dit gezamenlijk te organiseren. Na een quickscan gericht op kwalitatief en financieel voordeel kwamen we tot de conclusie dat dit te weinig oplevert.
Daarna is nog in breder verband gekeken of samenwerking op het gebied van belastingen ons voordeel zou opleveren. De BghU (belastingsamenwerking gemeenten De Bilt en Utrecht en het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden) was namelijk op dat moment in oprichting. Na onderzoek bleek dat wij dit zelf al dusdanig efficiënt hebben georganiseerd dat het voordeliger is dit zelf te blijven doen.

Visie op samenwerking
Zoals in de raadsinformatiebrief van 9 april jl. (13R.00109) is toegelicht maken we onderscheid tussen samenwerking op organisatorisch vlak (Oudewater, ICT voor Lopik) en samenwerking op inhoudelijke beleidsterreinen. Van deze laatste zijn er erg veel:

- IASZ: intergemeentelijke afdeling Sociale Zaken met Montfoort en Oudewater
- De Sluis: sociale werkvoorziening met Bodegraven-Reeuwijk, Montfoort en Oudewater
- Het Nieuwe Werkbedrijf: combinatie van de vorige twee leidend tot één nieuw werkbedrijf
- Transities: Utrecht West, eerder toegelicht
- Stichting Klasse: openbaar onderwijs met Bodegraven-Reeuwijk, Gouda Waddinxveen
- Regiobibliotheek Het Groene Hart: met Montfoort en Oudewater
- GGD Midden-Nederland: met alle Utrechtse gemeenten, behalve stad Utrecht
- Stichting Urgentieverlening West-Utrecht: De Ronde Venen, Montfoort, Oudewater, Lopik, Stichtse Vecht
- Welstand en monumenten Midden-Nederland: welstandscommissie van de meeste Utrechtse gemeenten
- Unie van vestingsteden: promoten van de vestingsteden met Oudewater, Vianen, Bodegraven-Reeuwijk, Leerdam, Liesveld, Schoonhoven
- Recreatieschap Stichtse Groenlanden: aanbieden van recreatievoorzieningen met IJsselstein, Lopik, Stichtse Vecht, De Bilt, Houten, Nieuwegein, Utrecht en provincie Utrecht
- Afvalverwijdering Utrecht: afvalstoffenbeleid met provincie Utrecht en alle Utrechtse gemeenten
- Veiligheidsregio Utrecht: brandweer voor alle Utrechtse gemeenten
- Omgevingsdienst regio Utrecht: milieuzaken met een groot deel van de Utrechtse gemeenten
- Noordvleugel Utrecht: overlegorgaan ruimtelijke ordening met Utrecht, Amersfoort, Hilversum, Bestuur Regio Utrecht, provincie Utrecht en Gewest Gooi en Vechtstreek
- RHC Rijnstreek/Lopikerwaard: streekarchief met Oudewater, Montfoort, IJsselstein, Lopik, Bodegraven-Reeuwijk, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden
- Regionaal Bureau Leerplicht: uitvoering leerplicht met De Ronde Venen, Stichtse Vecht, Montfoort en Oudewater

Tussen deze samenwerkingsverbanden is soms overlap in de samenwerkingspartners, maar niet altijd. Vooral met Oudewater en Montfoort werken we op veel terreinen samen en (in mindere mate) met Bodegraven-Reeuwijk en Lopik. We streven geen exclusiviteit in de samenwerkingsverbanden na, want we denken dat iedere uitdaging die je niet alleen op kunt pakken (of waarbij het voordeliger is om het samen te doen) vraagt om een eigen benadering. In de praktijk werken we wel vaak samen met gemeenten die passen bij het Groene-Hart-karakter van Woerden.

In de visie van het college op regionale samenwerking zijn er twee speerpunten:

1. *We zijn centrumgemeente*
2. *We zijn kernstad van het Groene Hart*

1. Centrumgemeente
De gemeente Woerden heeft altijd al een regionale functie gehad. Mensen uit de weide omtrek komen naar Woerden voor bijvoorbeeld de winkels, scholen, theater en het ziekenhuis. Vanuit die voorzieningenoptiek vervullen we een centrumfunctie. Dit zie je ook terug in de samenwerkingsverbanden die gemeenten aangaan. Zoals gezegd werkt Woerden vooral veel samen met Oudewater, Montfoort, Bodegraven-Reeuwijk en Lopik. Daarin voelen wij als grootste gemeente een verantwoordelijkheid. Vanuit die verantwoordelijkheid zijn we zo'n vijf jaar geleden aangesloten bij de gesprekken over samenwerking in de Lopikerwaard en is uiteindelijk de intensieve samenwerking met Oudewater tot stand gekomen.
Het is verstandig om je regelmatig te bezinnen hoe je aan die verantwoordelijkheid invulling wilt geven. De drie transities bieden daarin een nieuwe kans. We nemen daarin een leidende rol en zijn benieuwd hoe zich dit in de praktijk ontwikkelt. Steeds zijn we scherp wat wij daarin kunnen betekenen. Niet uitsluitend om daar zelf beter van te worden, maar om aan onze functie binnen de regio invulling te geven. Hetzelfde geldt voor het voorzieningenniveau van de gemeente Woerden. Daarin vervullen we een functie voor de kleinere plaatsen om ons heen. Daarvoor blijven we ons verantwoordelijk voelen.

2. Kernstad van het Groene Hart
Zoals de diverse rapporten aangeven is Woerden één van de kernsteden van het Groene Hart. Het Groene Hart zit in ons DNA. Daar willen we meer dan misschien de afgelopen jaren het geval was profiel aan geven. We hebben onder andere samen met Alphen aan den Rijn en Gouda besloten dat we in het Groene Hart de biobased economy stimuleren. In het kort: een biobased economy draait op biomassa in plaats van fossiele brandstoffen. De komende tijd zullen we samen met Alphen aan den Rijn en Gouda ook kijken of we verdere invulling kunnen geven aan de aanbevelingen van de commissie Hendrikx. Er ligt inmiddels een uitnodiging van de Stuurgroep Nieuwe Regio 2.1 voor een bestuurlijk overleg over de vervolgstappen. Woerden kan hierin een spilfunctie vormen tussen het Groene Hart en de stad Utrecht. Dit sluit aan bij de aanbeveling van de commissie Hendrikx om de verbinding te leggen naar samenwerkingsverbanden op andere schaalniveaus (waaronder de U10).

Deze lijn sluit aan bij het advies dat WagenaarHoes op 8 september 2009 uitbracht over de visie op samenwerking. WagenaarHoes adviseerde de samenwerking te richten op versterking van het Groene Hart en versterking van de ambtelijke organisatie. In hoofdlijnen vormt dit nog steeds het kader van onze inspanningen op regionale samenwerking.

De vraag is wel hoe we concreet invulling kunnen geven aan deze speerpunten. In ieder geval is dat inspelen op de ontwikkelingen die er zijn. Dat betekent dus dat we actief participeren in de samenwerking op het gebied van de transities, met Alphen aan den Rijn en Gouda als medetrekkers de samenwerking in het Groene Hart en (op onderdelen) in de U10-samenwerking. Voor de landschappelijke belangen is de samenwerking in het Groene Hart van groot belang. Daarom verkennen we binnenkort samen met Alphen aan den Rijn en Gouda in een bijeenkomst hoe we vorm en inhoud kunnen geven aan ambtelijke en bestuurlijke versterking in het Groene Hart. Tegelijk zijn we onlosmakelijk verbonden aan de stedelijke omgeving van Utrecht. Daarom is de U10 een belangrijk samenwerkingsverband voor de stedelijke vraagstukken. Voor onze positie als kernstad van het Groene Hart is het nuttig om in beide samenwerkingsverbanden te participeren. Daarin hebben we een dubbele schakelfunctie tussen stedelijk en landelijk gebied.
We willen de blik echter verder vooruit werpen. We streven ernaar voor de verkiezingen een toekomstbeeld te schetsen dat als input kan dienen voor het nieuwe college. We willen daarin alle informatie over de ontwikkelingen in en rond Woerden bundelen. Naast alle informatie die we nu al hebben laten we onderzoek doen door Motivaction naar toekomstige trends en ontwikkelingen op lokaal en regionaal niveau. Dit is een goede basis voor onze ambtelijke en bestuurlijke inspanningen voor de komende jaren.

Vervolg:

We horen graag van u of u de lijn die het college hierin volgt met ons deelt. Als er concrete ontwikkelingen zijn op het gebied van regionale samenwerking leggen we die aan u voor. De ene keer zal dit in besluitvormende zin zijn (denk aan de samenwerking met Oudewater, Het Nieuwe Werkbedrijf, de

transities), de andere keer zal dit via een raadsinformatiebrief zijn. Uiteraard kunt u dergelijke raadsinformatiebrieven aangrijpen om het onderwerp op uw agenda te plaatsen.
In ieder geval hopen we voor de verkiezingen een toekomstbeeld voor te leggen op basis van onder andere een onderzoek van Motivaction.

Bijlagen:

- Rabobankrapport *Een kloppend Groene Hart, een krachtig Groene Hart* (13i.02378)
- Eindrapportage Externe Commissie Midden Holland *De drang naar groter, de hang naar kleiner* (13i.02379)

De secretaris

dr. G.W. Goedmakers CMC

De burgemeester,

V.J.H. Molkenboer